

Brussel, 10 juni 2010 - Meer dan 500 kandidaten voor de federale verkiezingen, ruim 25% van de kandidaten van de grootste politieke partijen van het land, hebben de vragenlijst van Transparency International Belgium beantwoord. De resultaten onthullen grote verschillen tussen de standpunten van de partijen en tussen de verschillende taalgemeenschappen. Maar er is ook een gedeelde wens van de kandidaten om meer maatregelen te nemen aangaande ethiek in de politiek.

Verkozen om te zetelen

Geconfronteerd met het probleem van de regionaal verkozenen die op de federale verkiezingslijsten staan terwijl ze niet de intentie hebben om te zetelen, stellen vrijwel alle kandidaten (99%) dat deze situatie, waarvoor nagenoeg geen enkele regelgeving bestaat, moet veranderen. De meeste kandidaten hebben een voorkeur voor het laten samenvallen van de regionale en federale verkiezingen, waarbij het verboden wordt om zich kandidaat te stellen op beide lijsten (38%). Eveneens een grote groep kiest voor een oplossing die de kandidaat verplicht om te zetelen waar hij het meest recent verkozen is (34%).

De antwoorden tonen afgetekende verschillen tussen de partijen. Zo willen bij de PS nagenoeg 9 op de 10 kandidaten niet verder gaan dan het op voorhand kenbaar maken van de intenties van de kandidaten. Bij Ecolo, Open VLD en SP.A is daarentegen de grote meerderheid van de kandidaten voorstander van het laten samenvallen van verkiezingen, terwijl er bij de CDH een duidelijke voorkeur is voor de verplichting om te zetelen daar waar men het laatst verkozen is.

Aangifte van mandaten, en cumul van mandaten

Momenteel is het voor de meerderheid van de publieke mandatarissen verplicht om publieke mandaten bekend te maken, maar er bestaat geen verplichting voor de federale mandatarissen om hun inkomsten uit federale mandaten aan te geven. De overgrote meerderheid van de kandidaten (96%) heeft zich echter uitgesproken vóór de aangifte van inkomsten en voordelen die ze ontvangen voor het uitoefenen van publieke mandaten.

Op de meest gevoelige vraag, aangaande de aangifte van inkomsten uit private mandaten, zijn de antwoorden minder homogeen dan die aangaande de publieke mandaten. Gemiddeld is 72% van de kandidaten nochtans voorstander van een dergelijke verplichting voor de federale publieke mandatarissen. Opvallend is enerzijds dat een ruime meerderheid van de kandidaten van de PS zich hiertegen sterk verzet (79% antwoordt nee) en anderzijds dat de kandidaten van CD&V en Open VLD hierover zeer verdeeld zijn. Bij zes partijen (Ecolo, Groen!, SP.A, CDH, PP en Vlaams Belang) zijn de kandidaten duidelijk voorstander van een dergelijke aangifte van inkomsten (alle meer dan 80%).

Veruit de meest populaire oplossing bij de ondervraagde kandidaten is een betere wettelijke reglementering van de cumulatie van mandaten (80%). Slechts 1 op de 10 kandidaten wil deze kwestie overlaten aan de partijen, en eveneens 1 op de 10 vindt dat het een individuele beslissing van de mandataris moet zijn.

Met uitzondering van de CDH, waar 83% van de bevroagde kandidaten van mening is dat een verkozene het initiatief moet nemen om zijn mandaat te schorsen wanneer hij in het kader van een corruptiezaak aangeklaagd of in beschuldiging gesteld wordt, vindt een meerderheid van verschillende partijen dit niet nodig is tenzij de kandidaat veroordeeld werd, zelfs als deze beslissing nog voor beroep vatbaar is. Deze meerderheid is over het algemeen meer aanzienlijk op de Franstalige lijsten dan op de Vlaamse lijsten. De kandidaten van de MR en de CDH zijn sterke voorstanders (9 op de 10 pleit hiervoor), en dit in tegenstelling tot de kandidaten van de PS die tegen het idee zijn. In Vlaanderen zijn Open VLD en Lijst Dedecker verdeeld. Een meerderheid van voorstanders is er bij de andere lijsten, vooral bij Groen! (81%).

De overgrote meerderheid van de kandidaten (96%) van alle partijen stelt dat een verkozene, die door een definitief geworden gerechtelijke uitspraak veroordeeld is in het kader van een corruptiezaak, verduistering van geld of machtsmisbruik, vervallen moet worden verklaard en/of onverkiesbaar moeten worden gesteld.

De beheersing van belangenconflicten

Er is weet van politici die hun positie gebruiken om hun vertrek voor te bereiden. Vele landen kennen bepalingen die deze overgang van een publieke functie of mandaat naar de privé-sector regelen. Dat is niet het geval in België. Een grote meerderheid van de kandidaten (83%) vindt dat dergelijke regels door de volgende regering ingevoerd moeten worden. De PS vormt hierop een uitzondering, waar 7 op de 10 bevroagde kandidaten vindt dat het invoeren deze regulering niet altijd een goede, niet altijd een slechte zaak zou zijn. De kandidaten van alle andere lijsten zijn voorstander van een dergelijke regulering.

Financiering van politieke partijen

Is dit onderwerp gevoelig, of onvoldoende gekend? Een derde van de kandidaten zegt geen mening te hebben over regels aangaande de financiering van politieke partijen, en een vierde spreekt zich niet uit over de controle van campagnefinanciering. Er bestaat nochtans een eerder kritisch evaluatierapport van de Raad van Europa, een parlementaire werkgroep die zich hierover ontfermt, en voorstellen van verandering moeten voor het einde van het jaar door de Belgische autoriteiten bij de Raad van Europa ingediend worden.

De partijen die het meest tevreden zijn met de huidige regels inzake partijfinanciering zijn de PS, SP.A, CD&V en Open VLD (respectievelijk slechts 14%, 28%, 32% en 37% pleit voor aanpassing). Bij Ecolo, CDH, PP en LDD wil meer dan twee derde van de kandidaten aanpassing van de regels. Minder dan de helft van de kandidaten (44%) is voorstander van een reglementering van sponsoring door natuurlijk personen, van de publicatie van informatie over partijfinanciering op het internet, en van de benoeming van personen die onafhankelijk zijn van politieke partijen in de controlecommissie van electorale uitgaven. Met uitzondering van de PS, zijn de Franstalige partijen, meer dan de Nederlandstalige, voor het invoeren van deze regels. Meer dan 2/3 van de kandidaten van de CDH, Ecolo en PP is voor de invoering. Deze wens is minder afgetekend bij de Nederlandstalige partijen, vooral de kandidaten van Groen!, Vlaams Belang, LDD en N-VA wensen strengere regelgeving.

De Vlaamse lijsten tonen zich over het algemeen tevreden met de reglementering van de financiering van verkiezingscampagnes (bijna 2/3 is tegen veranderingen of heeft geen mening) terwijl de Franstalige partijen vinden dat ze aangepast dienen te worden (een even grote meerderheid van bijna 2/3 is voor verandering). De kandidaten van Ecolo op kop, gevolgd door die van CDH, MR en PP, zijn grotendeels voorstander van veranderingen zoals de toename van de beschikbare middelen van de controlecommissie van electorale uitgaven, daadwerkelijke maatregelen die deze commissie dient te treffen in geval van tekortkomingen (zo wordt momenteel het nalaten van het indienen van de kostenverantwoording van een campagne niet beboet), en het versterken van de audit van politieke partijen.

Wettelijke en administratieve maatregelen aangaande de strijd tegen corruptie

De media hebben regelmatig bericht over corruptiezaken die 10 tot zelfs 20 jaar duurden en die plaatsvonden op grote schaal, op federaal niveau - Regie der Gebouwen, Defensie... - maar ook op regionaal en lokaal niveau. Dat dergelijke wandaden lang konden verborgen blijven, is opmerkelijk in een land waar elke ambtenaar wettelijk verplicht is om de Procureur des Konings te informeren over elke misdaad of wanbedrijf waarvan hij kennis heeft in het kader van de uitoefening van zijn ambt. Maar hij wordt hiertoe niet aangemoedigd: de wet voorziet niet in het sanctioneren van hen die het weten en het verzwijgen¹, en er bestaat, sinds de afschaffing van het Hoog Comité van Toezicht – na de Agusta-affaire – niet langer een administratieve dienst waartoe de ambtenaar zich vooraf kan wenden met zijn verdenkingen. En er bestaat voor federale ambtenaren die een geval van corruptie aangeven, in tegenstelling tot Vlaamse, maar ook Britse en Amerikaanse ambtenaren..., geen wettelijke bescherming. We hebben onderzocht of de verkiezingskandidaten bereid zijn om dergelijke bijkomende maatregelen, die noodzakelijk zijn voor het effectief informeren, in te voeren.

Iets meer dan de helft van de kandidaten zijn voor het opleggen van wettelijke maatregelen die de 'klokkenluider' beschermt. De lijsten die dit het sterkst verdedigen zijn, met de PS op kop, Ecolo, PP, Vlaams Belang, Groen! en LDD. Bij CD&V, NV-A, Open VLD, SP.A, MR en CDH ondersteunt minder dan 30% van de kandidaten dit idee. Terwijl het instellen van strafrechtelijke, administratieve, burgerlijke en/of strafsancities in geval van het niet respecteren van de verplichting om de Procureur Des Konings in te lichten over elk misdaad of wangedrag, op minder steun van de kandidaten kan rekenen (43%).

Bijna 63% van de ondervraagde kandidaten zijn van mening dat er niet enkel een instantie opgericht dient te worden voor de preventie van corruptie voor het grote publiek en de private sector (nu bestaat er enkel een instantie van preventie voor federale ambtenaren), maar ook dat er meer middelen vrijgemaakt dienen te worden voor de politiediensten die gerechtsonderzoeken voeren in het domein van corruptierepressie.

47% van de ondervraagde kandidaten zijn voorstander van de reïnstallatie van een Hoog Comité van Toezicht met zowel het gerechtelijke onderzoeksluik als het administratieve onderzoeksluik. Bij de PS zijn de kandidaten hier resoluut tegen (slechts 3% is

---

¹ In tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland en Spanje

voorzitter). De Vlaamse lijsten CD&V, NV-A en Open VLD zijn verdeeld over deze vraag (tussen 45% en 50% zijn voorstander).

* * *

Een pluspunt van deze vragenlijst is dat de ethische vragen als geheel voorgesteld en met dezelfde formulering voorgelegd worden aan de kandidaten. De standpunten van de kandidaten worden zodoende duidelijker, en eenvoudiger te vergelijken voor de kiezer. Door de antwoorden vast te leggen kan men later de werkelijke inzet vergelijken met de standpunten die de kandidaten en partijen nu innemen. Deze bevraging door Transparency International is niet bedoeld om de politicus met de vinger te kunnen wijzen, maar wel om de kandidaten, die effectief willen bijdragen tot de herwaardering van het publiek gebeuren, de mogelijkheid te bieden om dat bekend te maken.

De details over de enquête, de vragen, de resultaten en de statistieken per partij, alsook de antwoorden van de individuele kandidaten die daarmee instemden, zijn beschikbaar op onze website www.transparencybelgium.be

---

Voor meer informatie:

Bezoek de website www.transparencybelgium.be

Contact :

Chantal Hébette -Van den Broeke, Voorzitter, Tel: 0477 42 31 12
Xavier Vanden Bosch, Managing Director, Tel: 02/5090031
info@transparencybelgium.be
